

A HARMADIK KOR EGYETEME, ELTE – A TEVÉKENY IDŐSKORÉRT PROGRAM ELSŐ ÉVADA

Striker Sándor

Előzmények

A Nyugdíjasklubok és Idősek „Életet az éveknek” Országos Szövetsége Budapesti Szervezete – személy szerint Talyigás Katalin elnök, valamint a Nyugdíjasok Budapesti Szövetsége, személy szerint Véghné Reményi Mária elnök kezdeményezésére, a Budapest Főváros Önkormányzata támogatásával háromoldalú egyetértés mellett Harmadik Kor Egyeteme képzést javasolt indítani az ELTE-n.

A projekt tervezői kérték a résztvevők számára az ingyenességet, az előkészítés során a Fővárosi Önkormányzat 500 ezerforintos támogatása mellé az ELTE vállalta az infrastruktúra biztosítását, azaz a szervezési-lebonyolítási munkát, valamint a terem és technikai feltételeket 30 nyilvános tudományos előadás megtartásához, biztosítva az előadói, lebonyolítási, adminisztratív és pénzügyi feladatok ellátásával felmerülő munkadíjak szerződéseinek előkészítését és azok pénzügyi megvalósítását. A program egyetemi felelőse rektori megbízás alapján dr. Karácsony András stratégiai rektorhelyettes lett, aki 2012 februárjában dr. Striker Sándort, az ELTE PPK Neveléstudományi Intézet Andragógia Tanszék vezetőjét kérte fel a projekt koordinálására és megszervezésére. Budapest Főváros Önkormányzata mint támogató képviselőjében Tarlós István főpolgármester, míg az Eötvös Loránd Tudományegyetem mint támogatót képviselőjében dr. Mezey Barna rektor kötötte meg 2012. augusztus 02-án azt a Támogatási Szerződést, mely e sorozat megvalósítását tűzte ki közös célul.

Előkészítés

2012 februárjától számos megbeszélésen egyeztetette a két kezdeményező nyugdíjas szervezet vezetője és az ELTE kijelölt programvezetője a programsorozat terjedelmét és tartalmát. Ennek megfelelően jött létre az a koncepció, melynek része volt, hogy 2012. május 23-án az Újvárosházán az együttműködő partnerek – a Főváros, az ELTE és a nyugdíjas szervezetek – bemutatják a kezdeményezést az érdeklődőknek és a nyilvánosságnak egy ún. mini konferencia keretein belül. Ez az esemény jelentős érdeklődést és sajtónyilvánosságot teremtett a Harmadik Kor Egyeteme, ELTE projektnek. A nyár folyamán az ELTE programvezetője, a kért témáknak és időszávnak megfelelően az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai, Bölcsészettudományi és Természettudományi tudományos dékán helyetteseivel, valamint infrastrukturális felelőseivel egyeztetve kidolgozta a 3 x 10 előadásból álló tudományos előadás sorozatot. A nyugdíjas szervezetek ez idő alatt meghirdették az ősszel induló programot, logót terveztek meg az eseményhez, s a felek egyeztették a részvétel igazolásának és a tanúsítvány megszerzésének feltételrendszerét. Az együttműködés és az előkészítő munka eredményeként 2012. július 5-ére készen állt a végleges program (1. sz. *Melléklet*).

A rendezvénysorozat előkészítésekor elsődleges szempont volt az időskorú résztvevők életkori sajátosságainak megfelelő feltételek és körülmények biztosítása. Ennek megfelelően az előadások időpontjának könnyen megjegyezhető és tervezhető állandósága, a sötétedés előtti hazatérés lehetőségének egész éves biztosítása, valamint az előadótermek tömegközlekedéssel való elérhetősége, de a lépcső- és liftmentes megközelíthetőség is mind-mind a tervezési feltételek voltak.

A program indítását – a sajtóanyagban a teljes részletes programmal – az együttműködő partnerek Sajtótájékoztatón ismertették az ELTE Tanári Klubjában 2012. szeptember 5-én. A tájékoztató eredményességét bizonyítja, hogy a nyomtatott és internetes sajtóban mintegy 25 helyen jelent meg hír a közelgő rendezvénysorozatról. Ugyanakkor a nyugdíjas szervezetek előkészítő munkájának eredményeként a sajtótájékoztatón be kellett jelenteni a jelentkezések lezárását, minthogy addigra már 500 feletti név szerinti jelentkezőt rögzítettek e szervezetek, s a legnagyobb, a program számára lefoglalt Aula is 200 fő befogadóképességű volt.

Az Egyetemen külön egyeztetést és szervezőmunkát igényelt, hogy a rendezvénysorozat az oktatási időszakokban nap közben követelte meg a nappali tagozatos oktatás okozta tömegmozgás és a rendezvénysorozat kölcsönös zavartalanságát.

Megvalósítás

Szervezés

A nyugdíjas szervezetek külön-külön felelősöket jelöltek ki a három kar előadásaira jelentkezők regisztrálására, s az általuk készített táblázatokat eljuttatták a Programvezetőnek. A helyszíni szervezést és helyszínbiztosítást az első félév során az ELTE PPK másodéves andragógia szakos hallgatói végezték szakmai gyakorlat keretében. A kinyomtatott, dátumozott jelenléti ívek az 500 fős névsor miatt gyors érkeztetést követeltek meg a közönség fogadásánál. Figyelemre méltó, hogy az időskorú közönség életkori sajátosságainak megfelelően elenyésző volt a későn érkezők száma, s az előadásokat minden esetben sikerült pontosan megkezdeni. Az érkeztetéshez tartozott, hogy a nyugdíjas szervezetek által készített jelenléti igazolványba is dátumbélyegzőt kellett a hallgatónak pecsételni. Az előadásokra az ELTE PPK Kazinczy utcai Aulájában havonta egyszer, míg az ELTE BTK Múzeum körüti Gólyavárának Pázmány-termében havonta kétszer került sor. Egy-egy előadást kellett – a Gólyavár váratlan foglaltsága miatt – 2012. november 7-én és 2013. május 8-án a PPK Aulába, illetve az ELTE TTK Lágymányosi Campusára áthelyezni, s erről a hallgatókat értesíteni. Köszönet illeti meg a PPK műszaki személyzetét, minthogy itt az Aulában a Harmadik Kor Egyeteme céljára minden esetben 200 széket kellett elhelyezni majd elbontani.

A harminc előadási alkalomból egy sem maradt el. A Programvezető az előadókat az esedékes előadások előtt néhány nappal e-mailben értesítette. Egyetlen előadás helyett kellett – 2013. május 22-én az oktató külföldi tartózkodása miatt – aznapi helyettesítő előadást beiktatni, melyet a Programvezető azonos korszakra vonatkozó előadással oldott meg.

A második félévben a nyugdíjas szervezetek önkéntesei vették át az érkeztetés és regisztráció munkáját, zökkenőmentessé téve a változatlanul jelentős létszámú időskorú hallgató fogadását.

Elektronikus szervezés

A programsorozat elektronikus szervezése 2012 februárjától az ELTE PPK Andragógia Tanszék elektronikus felületein folyt, de már a programsorozat megkezdése előtt, 2012. szeptember 16-án elkészült és a Programvezető kezelésében üzemelni kezdett a www.harmadikkor.elte.hu honlap felület a kapcsolódó dedikált e-mail címmel. A program egy éve alatt, ugyancsak a Programvezető kezelésében csaknem hatszáz – 595 db – levélváltásra került sor a tárgyban ezeken a címeiken. A weblapokon a programsorozatra vonatkozó értesítéseket és híreket egy év alatt 4452 internetes látogató olvasta.

Részvétel

A program szerinti előadások rendkívül nagy látogatottságot vonzottak. A Pedagógiai és Pszichológiai Kar több előadásán a kétszáz fős Aula mellett másik előadótermet is biztosítani kellett a közönségnek, akik az Interneten élőben közvetített előadást egy emelettel feljebb kivetítőn nézhették. A harminc előadáson összesen legalább 3884 regisztrált néző vett részt, azaz átlagosan 130 fő követte a helyszínen az előadásokat. A valós nézőszám ennél több volt, minthogy a jó helyek érdekében sokan – gyakorta másfél órával a kezdési időpont előtt – inkább beültek regisztráció nélkül.

Program bővítés

A vállalt programon túl – a nyugdíjas szervezetek kérésére és szervezésében – az őszi oktatási szünetben egy külön konzultáció is megrendezésre került a HILD házban 2012. október 31-én 9-13 óra között meghívott konzulensek és dr. Striker Sándor programvezető részvételével.

Tanúsítvány

A projekt befejezésekor – az Életet az éveknek nyugdíjas szervezet hozzájárulásaként – a 75 százalékos részvételt elérő hallgatók tanúsítványt vehettek át. (2. sz. *Melléklet*)

Adminisztráció

A Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny időskorért előadás-sorozat előadói – a Fővárosi Önkormányzat támogatásának köszönhetően – óradíjban részesültek a megtartott tudományos előadásokért. A szerződéseket az ELTE PPK Andragógia Tanszék oktatásszervezője, Rákosfalvi Edina hozta létre, az utalványozásokat az ELTE Pedagógikum Központ gazdasági referense, Malom Zsuzsanna bonyolította. Átcsoportosításokra is sor került, minthogy az időközben felsőoktatási helyettes államtitkárrá kinevezett Maruzsa Zoltán, előadásának megtartása mellett, lemondott az óradíjáról, Borhi László professzor pedig – mint azt fentebb jeleztük – nem tudta megtartani előadását. Így lehetővé vált az előzetesen nem tervezett konzultáció és – az adminisztratív és gazdasági feladatok mellett – a PPK-n megtartott 11 előadás élő internetes közvetítésének, rögzítésének és fotó dokumentálásának honorálása is, az utóbbiakért külön köszönettel Kováts Miklós technikusnak.

Továbbgyűrűző hatás elérése

Önkéntes munkák

A Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny időskorért programsorozat eredményességét és továbbterjedő hatását mindvégig önkéntesek is elősegítették. A dedikált honlapot Kabos Klára informatikus (ELTE PPK) készítette el és a Programvezető építette-gyarapította hírekkel és az előadások anyagával. Az internet és a ma rendelkezésre álló információs és videotechnikák lehetőséget kínáltak a Harmadik Kor Egyeteme ELTE programsorozat térben és időben történő kiterjesztésére. A Kulturális Sokszínűségért Alapítvány – melynek egyik célja az élethosszig tartó tanulás támogatása, s elnöke a jelen program vezetője volt – az ELTE Stratégiai Rektorhelyettesének, dr. Karácsony Andrásnak egyetértésével s a résztvevők beleegyezésével – videofelvételeket készített az első félév tudományos előadásairól.

Ezeket megfelelő módon feldolgozva (feliratozás, hangtechnikai vágás) feltöltötte az Alapítvány internetes oldalára – <http://www.culturaldiversity.hu/harmadik-kor> – s a Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny idősorkorért projekt honlapjára is. Ugyancsak ide lettek csatolva az ELTE PPK-n megtartott tudományos előadásokról készült felvételek szükség szerint szerkesztett felvételei.

Az önkéntes munkák eredményeként a programsorozatból 20 tudományos előadás teljes felvétele és egy ugyancsak tartalmaz kérdés-válasz anyag érhető el az interneten. A hozzáadott önkéntes munka jelentős ún. továbbgyűrző hatást eredményezett, mivel egy év alatt a Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny idősorkorért sorozat előadásait 5634 látogató nézte meg az interneten.

Sajtó-kommunikáció

A 2012. szeptember 5-iki sajtótájékoztató és a további sajtómegjelenések – ELTE honlap, 2013. január 17. – nyomán az internetes sajtóban igen széles körben terjedt el a Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny idősorkorért program híre. Az interneten igen széles körben átvették a rendezvénysorozat anyagait és híreit, így jelenleg erősen szűkítő kereséssel is 29.000 találat mutatkozik a program nevének beírásakor a weben. Az internetes sajtóorgánumok közül 27-et találhatunk meg, melyek külön cikkben foglalkoztak a Harmadik Kor Egyeteme, ELTE programsorozattal.

Felmérés – kutatás

A Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny idősorkorért programsorozat nagymértékű látogatottsága lehetőséget nyújtott kutatások indítására, illetve azokhoz történő csatlakozásra. Az első előadásra a Programvezető felmérő űrlapot készített (3. sz. Melléklet), melynek kivonatos eredményeit – a szakmai gyakorlatos egyetemi hallgatók munkájának segítségével – még ott helyben ismertette. Az előadáson megjelent 270 fő közül 86-an 70 év feletti, és 17-en 80 évnél is idősebbek voltak. A legtöbben Budapest XVII., XI. és XIV. kerületeiből érkeztek, a résztvevők 86,5 százaléka volt nő. A hallgatóság a lakossági átlaghoz képest magasabban képzetebb volt, a kitöltők közül 23-an rendelkeztek alapfokú, 110-en középfokú, 122-en pedig felsőfokú végzettséggel. A felmérés azt is kimutatta, hogy a jelenlévő idősorkorúak közül 23-an vállalnának oktatói feladatot is hasonló tanfolyamon. A tanév során a résztvevők bekapcsolódtak dr. Fülöp Márta professzor asszony „Versengés és együttműködés” kutatásába, melynek elősegítése érdekében a kérdőívet a www.harmadikkor.elte.hu honlapról elérhetővé tette a Programvezető.

Értékelés

A két budapesti nyugdíjas szervezet által kezdeményezett időstanulási program fél éves előkészítő munkát követően a Fővárosi Önkormányzat pénzügyi és az ELTE infrastrukturális-személyi támogatásával a feltételek maximális kihasználását eredményező projektet hozott létre. A lebonyolító egyetemi hallgatók és nyugdíjas önkéntesek sikerrel vették a nagy létszámú idősorkorú közönség értő és együttműködő fogadását. A két helyszínváltás kedvezőtlenül érintette a hallgatóságot, azonban döntő többségüket időben sikerült értesíteni, így a hallgatói létszám szinte változatlanul magas maradt. A nyugdíjas hallgatók folyamatosan kifejezték köszönetüket a szervezésért és a programért. A harminc előadás és egy konzultáció a korábban népszerű „Mindentudás Egyeteme” sorozathoz hasonlítható tudományos színvonalon, vezető egyetemi és akadémiai professzorok és kutatók részvételével a többes résztvevői kör elégedettségét váltotta ki. Tartalmi, oktatás-tanulásmódszertani szempontból sikerült minden

esetben biztosítani az interaktivitást, az előadásokat követő legalább 10, de általában 15-20 perces kérdés-válasz lehetőséget. Az önkéntes munkában végzett video- és internetrögzítés többezés újabb közönséget szerzett a Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny idősorért programsorozat előadásainak, melyek így hosszú ideig elérhetők lesznek időseknek és fiataloknak egyaránt.

A Fővárosi Önkormányzat még a program tavaszi időszaka alatt úgy döntött, hogy folytatja a Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny idősorért tanfolyam támogatását a 2013/14-es tanévben is. Támogatásukért és minden közreműködő együttműködéséért köszönettel tartozunk.

Mellékletek

1. sz. Melléklet

Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny idősorért 2012-2013 előadás-sorozat időseknek

Pedagógiai és Pszichológiai Kar

IDŐPONT: minden hó második szerda 14.00-15.30

HELYSZÍN: Aula, Kazinczy utca 23-27.

ELSŐ FÉLÉV:

2012. szeptember 12. 14.00-15.30

Striker Sándor docens:

Minőségi öregedés az élethosszig tartó tanulás segítségével

2012. október 10. 14.00-15.30

Fülöp Márta professzor:

Versengés és szubjektív jóllét kapcsolata idős korban

2012. november 14. 14.00-15.30

Újhelyi Adrienn tanársegéd:

Otthonosan az interneten. Alapfogalmak bemutatása, a digitális írástudás alapjainak lefektetése

2012. december 12. 14.00-15.30

Hammer Zsuzsa:

Idősödő családtagok jelen(lét)e a családban.

2013. január 9. 14.00-15.30

Czigler István professzor:

Megismerési folyamatok idős korban: előnyök és hátrányok

MÁSODIK FÉLÉV:

2013. február 13. 14.00-15.30
Lippai Edit tanársegéd:
Helykötődés, környezethasználat 9-től 99 éves korig

2013. március 13. 14.00-15.30
Szabó Attila docens:
Szerelem, szexualitás, és érzelem az aranykorban!

2013. április 10. 14.00-15.30
Bukta Zsuzsanna tanársegéd:
Sporttörténeti érdekességek

2013. május 15. 14.00-15.30
Gaál Zsófia (MTA) és **Molnár Márk** (ELTE):
Kognitív tréning időskorban

2013. június 12. 14.00-15.30
Bárdos György professzor:
Evolúció és öregedés: Tényleg, miért öregsünk?

Az előadók az ELTE PPK Pszichológiai Intézet, Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet, valamint Neveléstudományi Intézetének oktatói.

Bölcsészettudományi Kar

**A monarchiák korától az integrációig:
 Magyarország és a nemzetközi erőter a modern korban**

IDŐPONT: minden hó harmadik szerda 14.00-15.30

HELYSZÍN: Gólyavár, Pázmány terem, Múzeum körút

ELSŐ FÉLÉV:

2012. szeptember 19. 14.00-15.30
Majoros István professzor:
A két világháború közötti világ nemzetközi politikai rendszere

2012. október 17. 14.00-15.30
Maruzsa Zoltán adjunktus:
A hidegháború, mint békerendszer

2012. november 21. 14.00-15.30
Balogh András professzor:
A bipoláris világ felbomlása és az új világrendszer kialakulása

2012. december 19. 14.00-15.30
Búr Gábor docens:
A gyarmatbirodalmak és a dekolonizáció folyamata a 20. század második felében

2013. január 16. 14.00-15.30
Lugosi Győző docens:
Az európai integráció folyamata és az Európai Unió fejlődési tendenciái

MÁSODIK FÉLÉV:

2013. február 20. 14.00-15.30
Csapó Csaba adjunktus:
Magyarország a dualizmus rendszerében

2013. március 20. 14.00-15.30
Zeidler Miklós adjunktus:
Magyarország a két világháború közötti években

2013. április 17. 14.00-15.30
Pritz Pál professor:
A 20. századi magyar külpolitika

2013. május 22. 14.00-15.30
Borhi László professor:
Magyarország a nemzetközi politika rendszerében Jaltától Máltáig
 Helyett:
Striker Sándor docens:
A magyar művelődés színterei a két világháború között (1919-1944)

2013. június 19. 14.00-15.30
Varga Zsuzsanna habil. docens:
A kádári életszínvonal-politika és a mezőgazdaság

Természettudományi Kar

IDŐPONT: 2012. szeptember 26.
 ezt követően minden hó első szerda 14.00-15.30

HELYSZÍN: Lágymányosi Campus

ELSŐ FÉLÉV:

2012. szeptember 26. 14.00-15.30
Miklósi Ádám professor:
Kutya és ember: Egy 20,000 éves kapcsolat története egy etológus szemszögéből

2012. október 3. 14.00-15.30
Márialigeti Károly professor:
Barát vagy ellenség: a minket körülvevő láthatatlan élővilág megismerése

2012. november 7. 14.00-15.30
Eke Zsuzsa adjunktus:
 Élelmiszerek mikroszennyezőinek nyomában

2012. december 5. 14.00-15.30
Riedel Miklós ny. docens:
Pí-víz és más csodaszerek a kémia szemszögéből

2013. január 23. 14.00-15.30
Freud Róbert ny. docens:
Százezer dolláros prímszámok

MÁSODIK FÉLÉV:

2013. február 6. 14.00-15.30
Pfeil Tamás adjunktus:
Matematika alkalmazásai az élővilágban

2013. március 6. 14.00-15.30
Sik András adjunktus:
Új űrszonda érkezett a Marsra!

2013. április 3. 14.00-15.30
Leél-Őssy Szabolcs docens:
 Barlangok a főváros alatt

2013. május 8. 14.00-15.30
Dobos László doktorandusz (Komplex Rendszerek Fizikája Tanszék):
A Világegyetem története

2013. június 5. 14.00-15.30
Vásárhelyi Gábor tudományos munkatárs:
Csoportos viselkedés az állatvilágban: egyéniségek alkotta közösségek statisztikus fizikai vizsgálata

Az előadók az ELTE TTK Biológiai Intézet, Kémiai Intézet, Matematikai Intézet, Földrajz-Földtudományi Intézet, valamint Fizikai Intézetének oktatói.

HARMADIK KOR EGYETEME OKLEVÉL

a
2012/2013-as félév előadás-sorozatán
való részvételéért.

TANULÁS EGÉSZ ÉLETEN ÁT
ELTE TERMÉSZETTUDOMÁNYOK
ELTE BÖLCSESZET
ELTE PEDAGÓGIA
ELTE PSZICHOLÓGIA
 INFORMÁCIÓK
 KIADVÁNYOK
 AKTIVITÁST
 FELNŐTTKÉPZÉS
 IDŐSEK RÉSZÉRE
 EGÉSZSÉGÜGYI TANÁCSADÁS
 GENERÁCIÓK EGYÜTTMŰKÖDÉSE
 TAPASZTALATCSERE

Budapest, 2013. június 13.

dr. Striker Sándor
programvezető, ELTE

Véghe Reményi Mária
Nyugdíjasok Budapesti Szövetsége

dr. Talyigás Katalin
Életet az Éveknek Bp.-i Szervezet

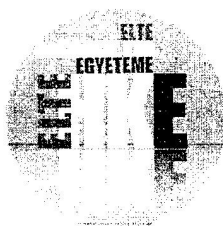

A program támogatói

BUDA PEST

Harmadik Kor Egyeteme, ELTE – a tevékeny időskorért, 2012-2013

ELTE PPK Aula, Kazinczy utca 23-27. 2012. szeptember 12. 14.00-15.30
 Dr. Striker Sándor docens: *Minőségi öregedés az élethosszig tartó tanulás segítségével*

FELMÉRŐ KÉRDŐÍV

A kérdőív egészének és külön-külön pontjainak kitöltése önkéntes !

Életkor: 90 fölött 80 fölött 70 fölött 60 fölött 50 fölött

Neme: nő férfi

Lakóhelye Település: .....

Budapest: I.ker II. ker. III.ker. IV.ker. V.ker.
 VI.ker. VII.ker. VIII.ker. IX.ker. X.ker.
 XI.ker. XII.ker. XIII.ker. XIV.ker. XV.ker.
 XVI.ker. XVII.ker. XVIII.ker. XIX.ker. XX.ker.
 XXI.ker. XXII.ker. XXIII.ker.

Végzettsége: felsőfokú középfokú alacsonyfokú

Szakképzettsége: .....

Tudományos fokozat, cím: dr. kandidátus

Oktatási gyakorlat: ált. isk. .... év középisk. ....év felsőokt.....év
 másutt: ..... év

Oktatna-e: igen nem

Amit oktatna: ..... Elérhetősége: .....